

INFORMARE
ACTE NORMATIVE ADOPTATE CU INCIDENȚĂ ÎN MATERIA
DREPTURILOR CETĂȚENILOR

05 aprilie 2024

v Ordinul președintelui Autorității Naționale pentru Protecția Drepturilor Persoanelor cu Dizabilități 334/2024 pentru aprobarea versiunii extinse a Ghidului care conține instrumentele de lucru privind accelerarea procesului de dezinstituționalizare, publicat în Monitorul Oficial 296/04.04.2024

→ Având în vedere:

- Legea nr. 7/2023 privind susținerea procesului de dezinstituționalizare a persoanelor adulte cu dizabilități și aplicarea unor măsuri de accelerare a acestuia și de prevenire a instituționalizării, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative;
- Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, republicată, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr. 221/2010 pentru ratificarea Convenției privind drepturile persoanelor cu dizabilități, adoptată la New York de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite la 13 decembrie 2006, deschisă spre semnare la 30 martie 2007 și semnată de România la 26 septembrie 2007, cu modificările ulterioare;
- Hotărârea Guvernului nr. 490/2022 pentru aprobarea Strategiei naționale privind drepturile persoanelor cu dizabilități "O Românie echitabilă" 2022-2027;
- Hotărârea Guvernului nr. 1.543/2022 pentru aprobarea Strategiei naționale privind prevenirea instituționalizării persoanelor adulte cu dizabilități și accelerarea procesului de dezinstituționalizare, pentru perioada 2022-2030;
- Referatul de aprobare nr. 11.168 din 2.04.2024,

în temeiul prevederilor art. 1 alin. (5) din Hotărârea Guvernului nr. 234/2022 privind atribuțiile, organizarea și funcționarea Autorității Naționale pentru Protecția Drepturilor Persoanelor cu Dizabilități, cu modificările ulterioare,

președintele Autorității Naționale pentru Protecția Drepturilor Persoanelor cu Dizabilități emite prezentul ordin.

Art. 1

Se aprobă versiunea extinsă a Ghidului care conține instrumentele de lucru privind accelerarea procesului de dezinstituționalizare, prevăzut în anexa^{*)} care face parte integrantă din prezentul ordin.

^{*)} - Anexa se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 296 bis, care se poate achiziționa de la Centrul pentru relații cu publicul din șos. Panduri nr. 1, bloc P33, parter, sectorul 5, București.

Art. 2

Ghidul privind instrumentele de lucru pentru accelerarea procesului de dezinstituționalizare se utilizează atât de către echipele care coordonează procesul de dezinstituționalizare la nivel național și județean, cât și de către persoanele care sunt implicate la nivelul centrelor și al persoanelor cu dizabilități din centre în identificarea și implementarea soluțiilor de dezinstituționalizare.

v Ordinul ministrului educației nr. 4042/2024 pentru aprobarea Metodologiei privind organizarea și funcționarea centrelor de consiliere și orientare în carieră din instituțiile de învățământ superior, publicat în Monitorul Oficial 296/04.04.2024

Art. 1

Se aprobă Metodologia privind organizarea și funcționarea centrelor de consiliere și orientare în carieră din instituțiile de învățământ superior, prevăzută în anexa care face parte integrantă din prezentul ordin.

Art. 2

Direcția generală învățământ universitar din cadrul Ministerului Educației și instituțiile de învățământ superior implicate vor duce la îndeplinire prevederile prezentului ordin.

ANEXĂ:

METODOLOGIE privind organizarea și funcționarea centrelor de consiliere și orientare în carieră din instituțiile de învățământ superior

Data act: 22-mar-2024

Emitent: Ministerul Educației

CAPITOLUL I: Dispoziții generale

Art. 1

(1) Prezenta metodologie reglementează modul de organizare și funcționare a centrelor de consiliere și orientare în carieră, denumite în continuare *CCOC*, constituite ca structuri fără personalitate juridică la nivelul instituțiilor de învățământ superior de stat sau particulare din România.

(2) *CCOC*-urile desfășoară, prin personal specializat angajat, activități de consiliere educațională și vocațională, consiliere și orientare în carieră, consiliere în scop de optimizare personală și servicii de consiliere psihologică, adresate studenților, elevilor, absolvenților și altor membri ai comunității academice, cu respectarea legislației în vigoare.

(3) Activitățile prevăzute la alin. (2) au la bază principiul dreptului la asistență și la servicii complementare gratuite în învățământul superior de stat, în conformitate cu prevederile legale.

Art. 2

Activitatea de consiliere se adresează:

a) studenților instituției de învățământ superior, indiferent de programul de studii la care aceștia sunt înmatriculați sau de forma de învățământ, inclusiv studenților internaționali veniți la studii prin programe de mobilități;

b) elevilor din anii terminali de liceu, prin parteneriate încheiate cu unități din învățământul preuniversitar sau în urma solicitărilor individuale ale acestora;

c) absolvenților proprii sau ai altor instituții de învățământ superior, precum și oricăror persoane interesate să urmeze un program de studii universitare sau postuniversitare în cadrul instituției de învățământ superior.

Art. 3

(1) CCOC are ca obiectiv fundamental sprijinirea tinerilor în vederea alegerii unui parcurs educațional și profesional potrivit. Astfel, activitățile CCOC au rolul de a sprijini studenții, respectiv elevii și absolvenții în alegerea unui traseu educațional și a unui traseu de carieră în raport cu propriile interese și abilități, de a le facilita angajarea, de a organiza activități menite să dezvolte abilitățile transversale necesare pentru integrarea pe piața muncii și mărirea gradului de angajabilitate prin următoarele tipuri de activități:

a) informarea cu privire la carieră, care se referă la oferirea tuturor informațiilor necesare pentru a planifica, a obține și a păstra un anumit loc de muncă;

b) educația cu privire la carieră, prin oferirea de informații privind piața muncii, interrelaționare, dezvoltarea abilităților de a face alegeri privind educația, formarea, munca și viața, în general, oportunitățile de a experimenta diverse roluri din viața comunității sau din cea profesională, precum și instrumentele pentru planificarea carierei;

c) clarificarea scopurilor și aspirațiilor astfel încât tinerii să își înțeleagă propriul profil educațional, să ia decizii informate, să fie responsabili pentru propriile acțiuni și să își gestioneze cariera și procesul de tranziție în diferite momente;

d) sprijinirea integrării absolvenților învățământului liceal în mediul universitar;

e) sprijinirea integrării studenților internaționali în comunitatea academică, pe durata studiilor lor în România, alături de departamentele/structurile interne care se ocupă de organizarea și buna funcționare a acestor programe de mobilități;

f) sprijinirea reducerii abandonului universitar cauzat de motive de adaptare la mediul universitar sau de orientare în carieră;

g) orientarea vocațională a studenților astfel încât aceștia să fie capabili să își poată planifica și gestiona în mod optim propriul traseu educațional;

h) oferirea de sprijin studenților cu cerințe educaționale speciale, cu tulburări de învățare, proveniți din medii dezavantajate sau care se confruntă cu probleme de natură psihoemoțională pentru parcurgerea cu succes a studiilor universitare;

i) oferirea de sprijin studenților cu dizabilități pentru accesibilizarea învățământului superior, respectiv pentru parcurgerea studiilor;

j) dezvoltarea abilităților de integrare pe piața muncii ale studenților și proaspeților absolvenți;

k) asigurarea stării de bine a studenților.

(2) Activitățile CCOC vizează:

a) activitățile de informare, consiliere și orientare pentru studenți, individuale sau de grup, după caz, vizează:

(i) consiliere vocațională și educațională;

(ii) consiliere în scop de optimizare personală;

(iii) consiliere și evaluare psihologică, cu respectarea legislației în vigoare;

(iv) consiliere în carieră și evaluarea aptitudinală;

b) activitățile legate de creșterea gradului de inserție pe piața muncii a studenților și absolvenților vizează:

(i) suport pentru întocmirea unui portofoliu de angajare - CV, scrisoare de intenție, simularea interviului de angajare, sprijin și consultanță în alegerea unui loc de muncă în funcție de profilul studentului;

(ii) facilitarea relației dintre studenți și piața muncii, astfel încât aceștia să cunoască nevoile și provocările reale ale pieței muncii, inclusiv prin organizarea de prezentări ale potențialilor angajatori în fiecare an universitar;

(iii) sesiuni de formare pentru dezvoltarea competențelor transversale ale studenților, desfășurate în urma unor analize de nevoi desfășurate periodic în rândul studenților;

(iv) realizarea de studii și analize periodice privind abandonul universitar, integrarea absolvenților pe piața muncii și impactul serviciilor de consiliere și orientare profesională, precum și propunerea de măsuri pentru reducerea ratei de abandon;

(v) elaborarea și aplicarea de instrumente specifice în scopul monitorizării inserției pe piața muncii a absolvenților instituției de învățământ superior;

(vi) organizarea de activități dedicate studenților cu participarea unor alumni;

c) activitățile legate de educația cu privire la carieră vizează informarea și consilierea studenților asupra rutelor educaționale din cadrul instituțiilor de învățământ superior, pentru programele de studii universitare organizate la toate ciclurile și formele de învățământ superior, inclusiv prin organizarea, cel puțin o dată pe semestru, a unui târg de prezentare a ofertelor programelor de studii din cadrul instituției de învățământ superior;

d) activitățile privind informarea și consilierea elevilor asupra rutelor educaționale și ocupaționale disponibile în oferta universitară, a sistemului de credite transferabile la nivel universitar, în conformitate cu Registrul național al calificărilor în învățământul superior și Cadrul național al calificărilor, astfel încât aceștia să fie capabili să își poată planifica și gestiona în mod optim propriul traseu educațional, vizează:

(i) sesiuni de prezentare în cadrul activităților de tip "zilele porților deschise", târguri educaționale sau vizite tematice etc.;

(ii) webinare, workshopuri, ateliere tematice;

e) acțiunile de combatere a abandonului universitar vizează:

(i)organizarea unor programe de introducere în mediul universitar destinate studenților din anul I sau sprijinirea activităților organizațiilor studențești care desfășoară activități orientate spre familiarizarea studenților din anul I cu mediul academic;

(ii)realizarea de studii și analize periodice privind abandonul universitar și cauzele acestuia, precum și propunerea de măsuri pentru reducerea acestui fenomen;

(iii)susținerea, prin activități specifice, a implementării proiectelor de reintegrare a studenților, de tip "A doua șansă", și a celor de sprijinire a studenților din medii dezavantajate, de tipul "Primul student din familie";

(iv)organizarea de ședințe gratuite de consiliere psihologică, individuale și de grup, după caz, cu condiția ca în cadrul CCOC să existe personal specializat în acest sens, cu respectarea legislației în vigoare;

(v)organizarea de sesiuni de informare privind sănătatea mintală și starea de bine a studenților, relația studenților cu instituția de învățământ superior;

(vi)activități de sprijinire a studenților cu dizabilități și cerințe educaționale speciale, precum și de monitorizare a parcursului lor educațional;

(vii)activități de sprijinire a integrării în colectivitatea academică a studenților care provin din grupuri sociale dezavantajate;

(viii)activități de reducere a fenomenului de violență - bullying în cadrul instituției de învățământ superior.

CAPITOLUL II:Componenta CCOC

Art. 4

(1)Din cadrul CCOC pot face parte următoarele categorii de personal specializat, fără ca enumerarea să fie limitativă:

a)psihologi;

b)consilieri în carieră;

c)sociologi;

d)cadre didactice cu expertiză în domeniul de specializare al studenților și absolvenților.

(2)Numărul angajaților din cadrul CCOC se stabilește pornind de la numărul de studenți înmatriculați în cele patru cicluri de studii. Raportul minim acceptat este de cel puțin 1 angajat specializat/2.000 de studenți înmatriculați.

Art. 5

(1)CCOC se subordonează academic senatului universității și administrativ rectorului.

(2)CCOC este condus de un cadru didactic coordonator sau de o persoană încadrată ca personal didactic auxiliar care are formarea profesională inițială ori continuă în unul dintre domeniile: psihologie, sociologie, științele educației, desemnată prin decizie a rectorului, cu avizul consiliului de administrație.

(3)Coordonatorul CCOC întocmește anual și prezintă consiliului de administrație un raport asupra activității desfășurate și a serviciilor oferite, publicat apoi pe site-ul instituțiilor de învățământ superior.

(4)Colectarea și centralizarea datelor statistice referitoare la numărul de elevi, studenți și absolvenți consiliați și la încadrarea cu personal a CCOC-urilor se realizează cu ajutorul platformei informatice ANS (Platforma națională de colectare a datelor statistice pentru învățământul superior). Instituțiile de învățământ superior au obligația de a furniza Ministerului Educației datele solicitate de acesta, cu respectarea prevederilor legale. Refuzul sau raportarea falsă încalcă principiul răspunderii publice și duce la sancțiunile prevăzute de lege.

(5)CCOC vor întocmi anual un raport de activitate și un plan de activități pentru anul universitar următor. Acestea vor fi prezentate și aprobate de senatul universitar.

(6)CCOC poate derula activități de colectare de feedback din partea beneficiarilor de servicii oferite de către CCOC cu scopul de a-și îmbunătăți serviciile oferite.

(7)Prin excepție de la prevederile alin. (6), CCOC poate colecta informații și din partea celorlalți studenți care nu au beneficiat de servicii, pentru a-și actualiza și îmbunătăți permanent oferta de servicii și activități.

Art. 6

(1)În vederea întocmirii planului anual de activități și în desfășurarea activităților curente, CCOC colaborează cu organizațiile studențești legal constituite și cu studenții reprezentanți în structurile de conducere ale instituției de învățământ superior, precum și cu reprezentanți ai angajatorilor sau ai altor instituții care desfășoară activități relevante pentru atingerea obiectivelor CCOC.

(2)CCOC poate organiza consultări periodice, cel puțin semestriale, cu privire la activitatea sa, la care pot participa organizații studențești legal constituite și studenții reprezentanți în structurile de conducere ale instituției de învățământ superior. Consultările periodice vor fi anunțate pe site-ul universității cu cel puțin 10 zile calendaristice înainte de data desfășurării lor.

(3)CCOC va organiza sesiuni de informare anuale - sau ori de câte ori este necesar - pentru cadrele didactice sau structurile responsabile de calitatea actului educațional/de predare, din cadrul instituțiilor de învățământ superior, privind observațiile sau concluziile activității de consiliere psihologică și sprijin educațional derulate de către CCOC.

(4)În implementarea planului anual de activități, CCOC poate stabili, prin intermediul instituției de învățământ superior, parteneriate sau protocoale de colaborare cu organizații nonguvernamentale, cu organizații studențești, cu organizații/structuri de reprezentare a elevilor, cu reprezentanți ai mediului de afaceri și ai angajatorilor pentru a promova activitățile centrului sau pentru a desfășura activități comune.

Art. 7

Baza materială necesară desfășurării activităților CCOC se asigură de către instituția de învățământ superior organizatoare.

CAPITOLUL III:Dispoziții finale

Art. 8

(1)Finanțarea CCOC se face prin bugetul consolidat al universității și prin fonduri dedicate de la bugetul de stat, acordate de Ministerul Educației în vederea implementării Programului național de reducere a abandonului universitar, conform art. 121 alin. (8) lit. b) din Legea învățământului superior nr. 199/2023, cu modificările și completările ulterioare.

(2)În scopul asigurării/dezvoltării activității CCOC, instituția de învățământ superior poate atrage fonduri nerambursabile și alte resurse extrabugetare. Instituțiile de învățământ superior au posibilitatea de a depune anual proiecte specifice de dezvoltare instituțională în vederea obținerii de finanțare care vizează activitatea CCOC.

Art. 9

În maximum 3 luni de la publicarea prezentei metodologii în Monitorul Oficial al României, Partea I, fiecare instituție de învățământ superior va elabora propria metodologie, aprobată de către senatul universității, cu respectarea prevederilor prezentei metodologii.

Decizia 11/2024 [R] în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile cu privire la dezlegarea următoarei probleme de drept: un copil adoptat cu efecte depline și care, anterior adopției, a stabilit relații de familie și a fost îngrijit de către părintele supraviețuitor împreună cu părintele persecutat politic, decedat înainte de pronunțarea adopției, este inclus în categoria persoanelor ce pot beneficia de indemnizația prevăzută de art. 5 alin. (5¹) din Decretul-lege nr. 118/1990 privind acordarea unor drepturi persoanelor persecutate din motive politice de dictatura instaurată cu începere de la 6 martie 1945, precum și celor deportate în străinătate ori constituite în prizonieri, republicat, cu modificările și completările ulterioare, publicată în Monitorul Oficial 296/04.04.2024

Data act: 11-mar-2024

Emitent: Inalta Curte de Casatie si Justitie

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

COMPLETUL PENTRU DEZLEGAREA UNOR CHESTIUNI DE DREPT

Dosar nr. 2.994/1/2023

Mariana Constantinescu	- vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție - președintele completului
Carmen Elena Popoiag	- președintele delegat al Secției I civile
Ionel Barbă	- președintele delegat al Secției de contencios administrativ și fiscal
Ileana Ruxandra Tircă	- judecător la Secția I civilă
Mirela Vișan	- judecător la Secția I civilă
Eugenia Pușcașiu	- judecător la Secția I civilă
Beatrice Ioana Nestor	- judecător la Secția I civilă
Mariana Hortolomei	- judecător la Secția I civilă

Carmen Mihaela Voinescu	- judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Veronica Dumitrache	- judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Carmen Maria Ilie	- judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Mihnea Adrian Tănase	- judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Mădălina-Elena Vladu-Crevon	- judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

1. Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, investit cu soluționarea Dosarului nr. 2.994/1/2023, a fost constituit conform dispozițiilor art. 520 alin. (8) din Codul de procedură civilă și ale art. 35 alin. (1) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, aprobat prin Hotărârea Colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție nr. 20/2023, cu modificările ulterioare (*Regulamentul*).

2. Ședința este prezidată de doamna judecător Mariana Constantinescu, vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție.

3. La ședința de judecată participă doamna magistrat-asistent Elena Adriana Stamatescu, desemnată în conformitate cu dispozițiile art. 36 din Regulament.

4. Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a luat în examinare sesizarea formulată de Tribunalul Galați - Secția de contencios administrativ și fiscal, în Dosarul nr. 3.717/121/2022.

5. Magistratul-asistent prezintă referatul cauzei, arătând că la dosar a fost depus raportul întocmit de judecătorii-raportori, ce a fost comunicat părților, conform dispozițiilor art. 520 alin. (10) din Codul de procedură civilă; părțile nu au depus puncte de vedere asupra chestiunii de drept.

6. De asemenea, referă asupra faptului că au fost transmise de către instanțele naționale opinii teoretice exprimate de judecători în materia ce face obiectul sesizării, iar Ministerul Public - Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a comunicat că nu se verifică, în prezent, practică judiciară în vederea promovării unui recurs în interesul legii în problema de drept ce formează obiectul sesizării.

7. În urma deliberărilor, Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept rămâne în pronunțare asupra sesizării privind pronunțarea unei hotărâri prealabile.

ÎNALTA CURTE,

deliberând asupra chestiunii de drept cu care a fost sesizată, constată următoarele:

I. Titularul și obiectul sesizării

8. Tribunalul Galați - Secția de contencios administrativ și fiscal a dispus, prin Încheierea din 14 decembrie 2023, în Dosarul nr. 3.717/121/2022, sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție, în temeiul dispozițiilor art. 519 din Codul de procedură civilă, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile cu privire la următoarea chestiune de drept: *un copil adoptat cu efecte depline și care, anterior adopției, a stabilit relații de familie și a fost îngrijit de către părintele supraviețuitor împreună cu părintele persecutat politic, decedat înainte de*

pronunțarea adopției, este inclus în categoria persoanelor ce pot beneficia de indemnizația prevăzută de art. 5 alin. (5¹) din Decretul-lege nr. 118/1990 privind acordarea unor drepturi persoanelor persecutate din motive politice de dictatura instaurată cu începere de la 6 martie 1945, precum și celor deportate în străinătate ori constituite în prizonieri, republicat, cu modificările și completările ulterioare (Decretul-lege nr. 118/1990)?

9. Sesizarea a fost înregistrată pe rolul Înaltei Curți de Casație și Justiție la data de 27 decembrie 2023 cu nr. 2.994/1/2023, termenul de judecată fiind stabilit la 11 martie 2024.

II. Norma de drept intern ce formează obiectul sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție cu privire la pronunțarea unei hotărâri prealabile

10. Decretul-lege nr. 118/1990 privind acordarea unor drepturi persoanelor persecutate din motive politice de dictatura instaurată cu începere de la 6 martie 1945, precum și celor deportate în străinătate ori constituite în prizonieri, republicat, cu modificările și completările ulterioare

Art. 5. - "(...) (5¹) De prevederile alin. (6)-(9) beneficiază în mod corespunzător și copilul minor la data căsătoriei părintelui său cu persoana aflată în una dintre situațiile prevăzute la art. 1 alin. (1) și (2) și care a fost crescut de către părintele beneficiar de indemnizație potrivit prezentei legi. (...)"

III. Expunerea succintă a procesului

11. *Prin cererea de chemare în judecată* înregistrată pe rolul Tribunalului Galați - Secția de contencios administrativ și fiscal, cu nr. 3.717/121/2022, la data de 12 octombrie 2022, reclamanta V.I. a solicitat, în contradictoriu cu pârâta Agenția Județeană pentru Plăți și Inspecție Socială G., anularea deciziei prin care s-a respins cererea de acordare a unor drepturi prevăzute de Decretul-lege nr. 118/1990.

12. Aceasta a arătat că a fost înfiată și crescută de la o vârstă foarte mică de către soții V.N. și V.A, dovezi în acest sens fiind certificatul de moștenitor nr. xxx din 29 septembrie 1989, dar și adeverința emisă de comuna P.

13. *Prin întâmpinare*, intimata a arătat că a procedat la respingerea cererii de acordare a drepturilor în temeiul Decretului-lege nr. 118/1990 deoarece, deși prin Legea nr. 232/2020 pentru modificarea și completarea Decretului-lege nr. 118/1990 privind acordarea unor drepturi persoanelor persecutate din motive politice de dictatura instaurată cu începere de la 6 martie 1945, precum și celor deportate în străinătate ori constituite în prizonieri (*Legea nr. 232/2020*) au fost incluși ca beneficiari ai Decretului-lege nr. 118/1990 și copiii titularilor persecuției politice, reclamanta a fost adoptată doar de V.A.

14. Numitul V.N. a fost privat de libertate în perioada 16 aprilie 1948-15 mai 1949, pentru fapta prevăzută de art. 327 bis din Codul penal din 1936 și a decedat la data de 1 iulie 1968.

15. Reclamanta s-a născut la data de 17 februarie 1955 și a fost adoptată cu toate efectele filiației firești doar de către V.A., după ce a survenit decesul deținutului politic, la data de 26 august 1971.

16. La termenul de judecată din 7 decembrie 2023, tribunalul a pus în discuția părților oportunitatea sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea chestiunii de drept expuse la paragraful 8 din prezenta decizie.

17. Prin încheierea de ședință din 14 decembrie 2023, sesizarea a fost considerată admisibilă și, în temeiul dispozițiilor art. 520 alin. (2) din Codul de procedură civilă, s-a dispus suspendarea judecării.

IV. Motivele de admisibilitate reținute de titularul sesizării

18. Instanța de trimitere a constatat că sunt îndeplinite condițiile de admisibilitate a sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție prevăzute de art. 519 din Codul de procedură civilă.

19. Astfel, este îndeplinită condiția existenței unei cauze aflate pe rolul instanței, cererea de sesizare formulându-se, din oficiu, în cadrul unui litigiu aflat pe rolul Tribunalului Galați - Secția de contencios administrativ și fiscal, iar cauza nu a fost soluționată.

20. Tribunalul Galați - Secția de contencios administrativ și fiscal a fost legal investit și judecă cauza în ultimă instanță, potrivit dispozițiilor art. 13 alin. (8) teza a doua din Decretul-lege nr. 118/1990.

21. Chestiunea de drept antamată a cărei interpretare se solicită are efecte cu privire la judecata în fond a cauzei, deoarece trebuie să rezulte în mod clar dacă reclamanta face parte din categoria subiecților stabiliți de lege ca fiind beneficiari ai indemnizației, acesta fiind, printre altele, motivul deciziei de respingere atacate.

22. Norma juridică a cărei interpretare se solicită a fost introdusă prin Legea nr. 71/2022 pentru completarea Decretului-lege nr. 118/1990 privind acordarea unor drepturi persoanelor persecutate din motive politice de dictatura instaurată cu începere de la 6 martie 1945, precum și celor deportate în străinătate ori constituite în prizonieri (Legea nr. 71/2022), fapt din care rezultă că interpretarea normei este o chestiune de drept nouă.

23. Problema de drept nu a făcut obiectul unei statuări a Înaltei Curți de Casație și Justiție prin intermediul recursului în interesul legii ori hotărârii prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept și nici nu a fost identificată o astfel de problemă de drept în curs de soluționare, în limita cercetării registrelor publice electronice ale Înaltei Curți de Casație și Justiție efectuate de către instanță.

24. Problema de drept nu a primit dezlegări jurisprudențiale consecvente și nu s-a conturat o practică unitară cu privire la aceasta, în special datorită momentului intrării în vigoare a noului text legal, respectiv 3 aprilie 2022, față de data formulării cererii reclamantei către administrație, 27 iulie 2022.

V. Punctele de vedere ale părților cu privire la dezlegarea chestiunii de drept

25. Părțile au fost citate pentru termenul din 7 decembrie 2023 cu mențiunea de a-și preciza poziția cu privire la sesizare. Doar pârâta a fost prezentă și a apreciat că se impune sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție.

26. După comunicarea raportului întocmit de judecătorii-raportori, în condițiile art. 520 alin. (10) din Codul de procedură civilă, părțile nu au formulat puncte de vedere asupra chestiunii de drept.

VI. Punctul de vedere al completului de judecată care a formulat sesizarea cu privire la dezlegarea chestiunii de drept

27. Completul de judecată investit cu soluționarea Dosarului nr. 3.717/121/2022 a reținut că din norma legală nou-instituită rezultă că o nouă categorie de persoane beneficiază de dreptul la indemnizație, respectiv copiii care erau minori la data căsătoriei dintre un soț și soțul persecutat politic și care au fost crescuți de către părintele persecutat politic.

28. Textul legal stabilește două condiții cumulative. Prima condiție este ca fiul/fiica să fie minor/minoră la data la care s-a încheiat sau era în desfășurare căsătoria dintre părintele său și părintele persecutat politic, chiar dacă acest copil nu aparține acestuia din urmă. Ca urmare a adopției cu efecte depline, minorul devine copilul adoptatorului. Drept urmare, se poate stabili că, potrivit normei juridice legale, copilul adoptat anterior

căsătoriei sau în timpul căsătoriei doar de către soțul persoanei persecutate politic este subiect cu vocație la drepturile stabilite de Decretul-lege nr. 118/1990.

29. Așadar, nu prezintă importanță că acest copil s-a născut înainte sau după căsătorie, ci că la momentul căsătoriei acesta era minor, chiar dacă minoratul a durat pe perioada a unei singure zile.

30. Cea de-a doua condiție este ca același copil să fi fost crescut de către părintele persecutat politic, deci că aceștia au stabilit relații reale de familie de tipul părinte-copil, indiferent de situația juridică a copilului, din afara căsătoriei, din altă relație sau adoptat doar de celălalt soț.

31. În cauză, din relațiile oferite de către autorități, rezultă că ambii părinți, soț și soție, s-au ocupat de reclamanta minoră pe o perioadă mare de timp, respectiv 11 ani, până când a intervenit decesul domnului V.N., deci s-ar putea presupune că relațiile de familie apar mai degrabă ca fiind reale și strânse între reclamantă și persoana persecutată politic.

32. De asemenea, se poate stabili, fără dubiu, că reclamanta era minoră la data la care era în desfășurare căsătoria dintre soția adoptatoare și soțul persecutat politic.

33. În ceea ce privește legătura de rudenie soți-copil, pe de o parte, dacă copilul ar fi fost natural, acesta beneficia de dispozițiile Decretului-lege nr. 118/1990 chiar dacă părintele arfi decedat, deoarece acesta putea fi conceput în ultima zi a vieții soțului persecutat politic.

34. În mod similar, se încadrează în text și copilul care a fost crescut de către soțul persecutat politic, dar care nu are nicio legătură juridică cu acesta, astfel cum s-a descris mai sus.

35. Instanța de trimitere a apreciat că nu este lămurită cu privire la situația concretă în care copilul, care încă nu a stabilit juridic relația de rudenie cu niciunul dintre părinți, este minor la data existenței căsătoriei și este îngrijit de părintele persecutat politic, iar ulterior, după decesul acestuia, se stabilește legătura de rudenie cu soțul supraviețuitor, prin adopția de către acesta din urmă.

VII. Jurisprudența instanțelor naționale în materie

36. La solicitarea Înaltei Curți de Casație și Justiție, o parte dintre curțile de apel au comunicat opinii teoretice ale magistraților. Nu a fost transmisă practică judiciară relevantă chestiunii de drept vizate de sesizare.

37. Opinia majoritară exprimată a fost aceea că pentru dezlegarea acestei chestiuni de drept sunt relevante dispozitivul și considerentele Deciziei nr. 4 din 30 ianuarie 2023, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 174 din 1 martie 2023 (*Decizia nr. 4 din 30 ianuarie 2023*), care se aplică prin asemănare și în privința interpretării dispozițiilor art. 5 alin. (5¹) din Decretul-lege nr. 118/1990. Astfel, în situația vizată de sesizare, copilul este inclus în categoria persoanelor ce pot beneficia de indemnizația prevăzută de art. 5 alin. (5¹) din Decretul-lege nr. 118/1990 (punctele de vedere transmise de Curtea de Apel București, Curtea de Apel Brașov, Curtea de Apel Ploiești).

38. O parte a judecătorilor au apreciat că dispozițiile art. 5 alin. (5¹) din Decretul-lege nr. 118/1990 nu sunt incidente, având în vedere că reclamanta din cauza în care s-a formulat sesizarea nu era copilul celui căsătorit cu persoana aflată în una dintre situațiile prevăzute la art. 1 alin. (1) și (2) din același act normativ, în timpul vieții acesteia din urmă (Curtea de Apel Iași, Curtea de Apel Târgu Mureș).

39. *Ministerul Public - Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție* a comunicat că la nivelul Secției judiciare - Serviciul judiciar civil nu se verifică, în prezent, practică judiciară în vederea promovării unui eventual recurs în interesul legii în problema de drept ce formează obiectul sesizării.

VIII. Jurisprudența Curții Constituționale

40. Curtea Constituțională nu s-a pronunțat asupra constituționalității dispozițiilor legale supuse interpretării.

IX. Jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție în mecanismele de unificare a practicii

41. Fără a avea semnificația că Înalta Curte de Casație și Justiție ar fi statuat anterior cu privire la problemele puse în discuție, se impune totuși a fi menționată Decizia nr. 4 din 30 ianuarie 2023, prin care Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a stabilit că:

În interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 5 alin. (6) din Decretul-lege nr. 118/1990 privind acordarea unor drepturi persoanelor persecutate din motive politice de dictatura instaurată cu începere de la 6 martie 1945, precum și celor deportate în străinătate ori constituite în prizonieri, republicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1208 din 10 decembrie 2020, cu modificările și completările ulterioare, copilul înfiat cu efectele filiației firești de alte persoane nu este exclus, pentru acest motiv, de la beneficiul drepturilor solicitate, în considerarea persecuției politice a părintelui său biologic.

X. Raportul asupra chestiunii de drept

42. Prin raportul întocmit, judecătorii-raportori au apreciat că nu sunt îndeplinite cumulativ condițiile de admisibilitate a sesizării privind pronunțarea unei hotărâri prealabile prevăzute de art. 519 din Codul de procedură civilă, lipsind cerința caracterului veritabil al chestiunii de drept.

XI. Înalta Curte de Casație și Justiție

Examinând sesizarea în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile, raportul întocmit de judecătorii-raportori și chestiunea de drept ce se solicită a fi dezlegată, constată următoarele:

43. Prealabil cercetării în fond a problemei de drept supuse dezbaterii, Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept va analiza dacă sunt îndeplinite cumulativ condițiile de admisibilitate în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile, în raport cu prevederile art. 519 din Codul de procedură civilă, potrivit cărora "dacă, în cursul judecății, un complet de judecată al Înaltei Curți de Casație și Justiție, al curții de apel sau al tribunalului, investit cu soluționarea cauzei în ultimă instanță, constatând că o chestiune de drept, de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei respective, este nouă și asupra acesteia Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat și nici nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare, va putea solicita Înaltei Curți de Casație și Justiție să pronunțe o hotărâre prin care să se dea rezolvare de principiu chestiunii de drept cu care a fost sesizată".

44. Din cuprinsul prevederilor legale enunțate anterior rezultă că legiuitorul a instituit o serie de condiții de admisibilitate pentru declanșarea procedurii sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile - astfel cum au fost acestea decelate în jurisprudența instanței supreme dezvoltată pe marginea mecanismului procedural în discuție -, condiții care se impun a fi întrunite în mod cumulativ, respectiv:

- existența unei cauze aflate în curs de judecată în ultimă instanță;

- cauza care face obiectul judecării să se afle în competența legală a unui complet de judecată al Înaltei Curți de Casație și Justiție, al curții de apel sau al tribunalului investit să soluționeze cauza;
- ivirea unei veritabile chestiuni de drept de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei aflate în curs de judecată;
- chestiunea de drept a cărei lămurire se cere să fie nouă;
- Înalta Curte de Casație și Justiție să nu se fi pronunțat asupra chestiunii de drept respective;
- problema de drept să nu facă obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare.

45. Primele două condiții de admisibilitate sunt îndeplinite, deoarece sesizarea a fost formulată în cadrul unui litigiu aflat pe rolul Tribunalului Galați - Secția contencios administrativ și fiscal, investit în mod legal cu soluționarea cauzei în ultimă instanță, conform art. 13 alin. (8) teza a doua din Decretul-lege nr. 118/1990.

46. De asemenea, problema de drept nu face obiectul unui recurs în interesul legii aflat în curs de soluționare și nici nu s-a statuat deja asupra acesteia de către Înalta Curte de Casație și Justiție printr-o hotărâre obligatorie pentru instanțe.

47. Se verifică și condiția nouității, sesizarea instanței de trimitere fiind în legătură cu conținutul unei dispoziții legale recent intrate în vigoare, respectiv cea a art. 5 alin. (5)¹ din Decretul-lege nr. 118/1990, text legal introdus prin Legea nr. 71/2022, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 315 din 31 martie 2022. De asemenea, practica judiciară constituită în legătură cu acest text de lege este într-o fază incipientă, instanțele naționale furnizând, în majoritate, doar opinii teoretice, fără a identifica jurisprudență relevantă.

48. În ce privește condiția ca prin sesizare să fie dedusă spre interpretare o veritabilă chestiune de drept de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei aflate în curs de judecată, analiza presupune verificarea premiselor acesteia, anume: existența unei chestiuni de drept, apte a primi o dezlegare de principiu, întrucât chestiunile ce vizează exclusiv aplicarea legii sau reprezintă aspecte de fapt nu pot primi o dezlegare de principiu în cadrul acestui mecanism; chestiunea de drept pusă în discuție trebuie să fie una veritabilă, serioasă, susceptibilă să dea naștere unor interpretări diferite și, prin urmare, să prezinte un anumit nivel de dificultate; chestiunea de drept să fie esențială, în sensul că de lămurirea ei depinde soluționarea pe fond a cauzei.

49. Or, în legătură cu primele două dintre aceste premise, se constată neregularități, care fac astfel demersul instanței de trimitere inadmisibil, după cum se va arăta în continuare.

50. Noțiunea de "chestiune de drept", deși nu este definită de legiuitor, presupune în mod necesar o "problemă de drept reală și veritabilă", în sensul ca "norma de drept disputată să fie îndoielnică, imperfectă, lacunară sau neclară" și să fie "legată de posibilitatea de a interpreta diferit un text de lege, fie din cauză că acest text este incomplet, fie pentru că nu este corelat cu alte dispoziții legale, fie pentru că se pune problema că nu ar mai fi în vigoare" (spre exemplu, deciziile Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept nr. 16 din 23 mai 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 779 din 5 octombrie 2016, paragraful 37; nr. 32 din 30 martie 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 553 din 26 iunie 2020, paragraful 46 etc.).

51. Chestiunea de drept supusă dezlegării trebuie să fie o chestiune care ridică serioase dificultăți de interpretare a unor dispoziții legale imperfecte, lacunare ori contradictorii, ce necesită rezolvarea de principiu

a chestiunii de drept în procedura hotărârii prealabile, iar nu realizarea unor operațiuni de interpretare și aplicare a unui text de lege în raport cu circumstanțele particulare ce caracterizează fiecare litigiu, ori existența unor simple obstacole care ar putea fi înlăturate printr-o reflexie mai aprofundată a judecătorului cauzei (spre exemplu, deciziile Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept nr. 62 din 24 septembrie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 912 din 30 octombrie 2018, paragraful 44; nr. 1 din 18 ianuarie 2021, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 306 din 26 martie 2021, paragraful 67 etc.)

52. Așadar, nu orice chestiune de drept poate fi supusă interpretării prin acest mecanism de unificare jurisprudențială, ci numai aceea care ridică problema precarității textelor de lege, a caracterului lor dual și complex. În caz contrar, rolul instanței supreme ar deveni unul de soluționare directă a cauzei aflate pe rol și ar neutraliza rolul instanței legal învestite, acela de a judeca în mod direct și efectiv procesul, rol consacrat constituțional.

53. Deopotrivă, definitoriu pentru această procedură este că urmărește interpretarea în drept cu caracter de principiu asupra unei norme de drept (îndoielnice, neclare), stabilită ca incidentă cauzei de către instanța de trimitere, aptă să ducă la dezlegarea raportului litigios, iar nu determinarea, în concret, a acestei norme de către instanța supremă, căreia ulterior instanța de trimitere să îi facă aplicare punctuală la speță, întrucât nu acesta este scopul mecanismului instituit prin dispozițiile art. 519 din Codul de procedură civilă. Instanța supremă nu poate fi învestită, în cadrul acestei proceduri, cu interpretarea și aplicarea legii în scopul soluționării efective a cauzei aflate pe rol, atribut care se impune cu necesitate să rămână în sfera de competență exclusivă a instanței de judecată legal învestite cu soluționarea procesului.

54. Or, observând punctul de vedere expus de instanța de trimitere, se constată că sesizarea are ca scop aplicarea textului legal unei situații factuale particulare neprevăzute în conținutul normei și în raport cu care înțelege să solicite Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept să realizeze interpretarea.

55. Astfel, titularul sesizării se referă la situația minorului crescut de persoana persecutată în lipsa unei relații de rudenie stabilite juridic și care a fost adoptat, după decesul acesteia din urmă, de către soțul supraviețuitor.

56. Conținând astfel de indicii faptice și nu elemente care să demonstreze reala dificultate a judecătorului de a discerne care posibilă interpretare a normei de drept este cea mai adecvată, rezultă că întrebarea are ca scop determinarea incidenței dispozițiilor legale invocate la situația litigioasă expusă în actul de sesizare, și nu lămurirea conținutului și finalității textelor de lege supuse interpretării.

57. Or, instanța de trimitere este cea care are de stabilit dacă norma de drept invocată este aplicabilă raportului juridic dedus judecății, operațiune pe care nu o poate delega, pe calea întrebării prealabile, instanței supreme. Această prerogativă îi incumbă și nu se poate deroba apelând la mecanismul hotărârii preliminare, întrucât acesta nu poate fi deturnat de la rațiunea reglementării sale, aceea a asigurării unor dezlegări în drept de principiu, iar nu a subrogării în atribuțiile jurisdicționale ale instanței de judecată (spre exemplu, deciziile Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept nr. 64 din 27 septembrie 2021, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1.099 din 18 noiembrie 2021, paragraful 109; nr. 8 din 21 februarie 2022, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 331 din 5 aprilie 2022, paragraful 79; nr. 25 din 9 mai 2022, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 554 din 7 iunie 2022, paragraful 65; nr. 44 din 12 iunie 2023, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 689 din 27 iulie 2023, paragraful 95 etc.).

58. În considerarea tuturor argumentelor expuse, mecanismul reglementat de dispozițiile art. 519 din Codul de procedură civilă nu poate fi utilizat, nefiind îndeplinită cerința potrivit căreia chestiunea de drept vizată de întrebare trebuie să fie reală, veritabilă, susceptibilă să dea naștere unor interpretări diferite, pentru care să fie necesară o rezolvare de principiu.

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca inadmisibilă, sesizarea formulată de Tribunalul Galați - Secția contencios administrativ și fiscal, în Dosarul nr. 3.717/121/2022, pentru pronunțarea unei hotărâri prealabile privind dezlegarea următoarei probleme de drept:

Un copil adoptat cu efecte depline și care, anterior adopției, a stabilit relații de familie și a fost îngrijit de către părintele supraviețuitor împreună cu părintele persecutat politic, decedat înainte de pronunțarea adopției, este inclus în categoria persoanelor ce pot beneficia de indemnizația prevăzută de art. 5 alin. (5¹) din Decretul-lege nr. 118/1990 privind acordarea unor drepturi persoanelor persecutate din motive politice de dictatura instaurată cu începere de la 6 martie 1945, precum și celor deportate în străinătate ori constituite în prizonieri, republicat, cu modificările și completările ulterioare?

Obligatorie, potrivit dispozițiilor art. 521 alin. (3) din Codul de procedură civilă.

Pronunțată în ședință publică astăzi, 11 martie 2024.